

Pozdrav iz domovine

Št. 11 in 12. našim vojakom na bojišču. Leto I.

Izhaja dvakrat na mesec.

Ljubljana, 31. avgusta 1916.

Cena četrletno 50 vin., polletno 1 K, letoletno 2 K.

Sv. angeli varuhi.

(Za angelsko nedeljo.)

Angel božji, ki me vodiš,
da se sam ne pogubim,
ki zvesto pred mano hodiš,
tebi se priporočim.
Tebe mi je Bog odločil,
tebi mojo dušo izročil;
Angel varh, prijatelj moj,
vselej mi na strani stoj!

O prijatelj moj nebeški,
meni varh mogočen dan,
da v nezmožnosti človeški
nisem v hudo zapeljan!
Ti preženi vse zmotnjave
in sovražnikov skušnjave!
Angel varh, prijatelj moj,
slabemu na strani stoj!

Če opeša moja duša,
z grehom ranjena medli,
satan jo končati skuša
in ji večno smrt želi:
Ti sovražnike preženi,
milost božjo sprosi meni!
Angel varh, prijatelj moj,
grešnemu na strani stoj!

Ko približa se ločenje,
zadnje vojske huda noč,
preden sklenem to življenje,
bodi v bran mi in pomoč!
Zroči me Odrešeniku,
meni milemu Sodniku!
Angel varh, prijatelj moj,
v smrti mi na strani stoj!

Venus in Bahus.

Kdo sta pa ta dva? Ali sta morda kaka svetnika? Sta, ampak čudna »svetnika«. V prātiki jih ne najdete nikjer. Pravzaprav nista le »svetnika«, ampak še več, namreč — bogova. Seveda ne naša krščanske, ampak poganske vere.

Da jih še bolje poznate, moramo povedati, da Bahus je on, Venus pa ona. Pa si nista mož in žena, pač pa b r a t i n s e s t r a. Hočemo le reči, da Bahus je moški, Venus pa ženska; zato njeno ime po slovensko bolj po žensko prikrojimo in ji pravimo Venera.

Večna ta dva bogova nista, pač pa skoro toliko stara kakor človeški rod. Kmalu so ju ljudje začeli »častiti«. Celo danes, ko je pri nas poganstvu že davno odklenkalo, imata še vedno mnogo »častilcev«. Da se razumemo, povejmo naravnost: Bahus je poganski bog pijanosti, Venera pa boginja nečistosti. Kajne, lepe bo-

gove so imeli pogani! Žalibog, da imata tudi med kristjani mnogo privrženecv. Bahus je bog pijancev, Venera pa patrona nečistnikov.

Od nekdanj že zalezuje nesramna vlačuga Venera človeški rod. Odkar sta Eva in Adam jedla prepovedan sad v raj, se je vnela nečista poželjivost v človeškem telesu. Tudi ta je prepovedan sad, ki ga Bog ne dovoli uživati.

Zavoljo nečistosti je poslal Bog najhujše kazni božje nad človeški rod. Vesoljni potop, strašni konec Sodome in Gomore, vse to je bila kazen v prvi vrsti za nečistovanje. Svet se pa po teh kaznih ni zmodril, ampak se udajal nadalje tej nagusni pregrehi. In danes? Naša velika mesta so prave moderne Sodome in Gomore. Bog, tako nas uči sveta vera, je neizpremenljiv. Ali menite, da je danes brezbrizen za to, kaj ljudje počno? »Hudobija Sodome in Gomore je prišla do mene,« je govoril, predno je vsul žveplo in ogenj nad ti dve mesti. V nebo vpije tudi hudobija sedanjega rodu. Bog kaznuje vse ob svojem času. Njegovi mlinci meljejo počasi, a gotovo. To nas uči sedanji čas. On ne plačuje vsako soboto, kakor pravi pregovor, ampak navadno napravi velik obračun ob svojem času.

Strašno je zavijtel svojo šibo nad nami, odkrito priznamo: zaradi naših hudobij. Rad bi nas pripravil do tega, da spoznamo svoje pregrehe in se poboljšamo. Potem šele smemo upati, da odtegne svojo roko in nam prizanese. Žalibog! V marsičem ne kažemo nič poboljšanja. Morda je nečistost kaj prenehala? Ravno nasprotno! Nesramna Venera se nele ni umaknila v kot, kakor bi človek pričakoval v tako groznih časih, marveč je poslala še bolj vsiljiva in bolj predrzna. Oblastno je zagospodovala po mestu in deželi. Nečisti hudič je izpuščen z verige ter hodi okoli kot rjoveč lev in išče, koga bi požrl. In požrl jih je že cele legijone. Ali bi ne bilo mogoče mnogo te nevarnosti zatreti v kali in preprečiti toliko neizmernega zla? »Bolje bi bilo, da bi se mu obesil mlinski kamen na vrat in bi se potopil v globočino morja!« Tako žuga Jezus Kristus vsem onim, ki imajo na vesti brezvestno pohujševanje in zapeljevanje. Njegovih besedi ne ovrže nobena človeška moč! Nebo in zemlja, narodi in države bodo prešle, njegove besede pa ostanejo vekomaj.

Nečistost, kakor splošno čujemo, strahovito vlada med vojaštvom. Ta in oni si morda išče v tem tolažbe in razvedrila v svojem položaju. A taka tolažba je malo vredna. Kazen sledi grehu takoj za petami. Strašne bolezni so posledica takega življenja.

V zadnjih treh številkah »Pozdrava iz

domovine« so bile o tem pisane grozne stvari. Napisal jih je pa učen mož, ki te reči dobro pozna. Človeku so se ježili lasje, ko je bral njegovo razpravo. Tudi ni bilo lepo za brati, pač pa neizrečeno potrebno.

Nagnusno bolezen, strup in gnoj in smrad nositi v lastnem telesu, pa se ga ne moči znebiti leta in leta, ali ga pa še prenesti na svojo ženo, na nedolžne otroke v tretji in četrti rod! Ali te ni groza? Vsaj to, če že nič drugega, mora človeka odvrti od ostudne nečistosti.

Vojak slovenski, fant ali mož, v veliki nevarnosti si. Zapeljivosti toliko, slabih zgledov nešteto — človek pa tako slab! Oh, bojim se zate, fantič moj dragi, ki si še tako mlad moral od doma, bojim in tresem se zate, da bi te slabi zgledi ne speljali, da bi te slabost ne premagala in bi se ne vrgel notri v to močvirje, v to ostudno gnojnico . . . Bojim se tudi za tebe, zakonski mož, ki si že toliko časa od doma, da bi ti ne opešale moči in bi se kaj ne spozabil zoper 6. ali 9. božjo zapoved, ki velevala: »Ne želi svojega bližnjega žene!« Zares veliko moči je treba v tej splošni pokvarjenosti, da se človek hrani neomadeževanega. Pomni: najmočnejši je tisti, ki premagava samega sebe! Marsikdo je junak nasproti sovražniku, nasproti sebi pa omahljiv slabotnež. Tukaj se pokaži junaka! Ako te pa že nič drugega ne odvrne od padca, ako te ne straši smrtna nevarnost in božja sodba, naj te odvrne vsaj strah pred gnusnimi boleznimi!

Neizmerna sramota zate, fant ali mož, če prineseš s seboj kaj takega!

Neizmerno je zlo, ki ga povzroča nesramna Venera. Da ji gre delo ložje, ji pomaga njen brat Bahus. Kjer je eden, je navadno tudi drugi. Drug drugemu roko držita; če Venera sama ne opravi, pa pritegne Bahus, in oba skupaj potegneta človeka v brezno. Kdaj se človek najlože kaj spozabi zoper 6. božjo zapoved? Kadar ga ima malo v glavi. Ni treba, da bi bil močno pijan; dosti je, da je glava malo omotena. Zgodilo se je že — in ne samo enkrat — da so hudobneži zapeljevali še nepokvarjenega tovariša. Niso ga mogli izlepa pripraviti do padca. Kaj storiti? Peljejo ga v gostilno, tam ga opijanijo in junak je žalostno padel. Dragi moj, ali ni tako?

Danes smo si ogledali v glavnih obriših uničujoče delo Venere, prihodnjic se hočemo nekoliko dalje pomuditi še pri Bahu. A že iz tega, kar smo sedaj čuli, smo se prepričali, kako žalostna bogova sta Venus in Bahus. To sta res prava hudiča in sicer dva najnevarnejša: nečisti in pijani. Ako se tema dvema ne boš dal

ujeti, se ti tudi kakega drugega ne bo treba bati. Zato nikoli in nikjer med častilce teh dveh bogov!

Kako je z vojsko?

Poletje, ki naj bi po angleškem prerokovanju prineslo poraz osrednjih sil, se nagiba h koncu, prerokovanje naših sovražnikov se pa le noče uresničiti. Ententa je na vseh bojiščih zastavila ogromne sile za svojo splošno ofenzivo.

Rusi so naperili glavni sunek v Bukovini proti Karpatom, da bi udrli na Ogrsko, v Galicijo proti Lvovu in na poljskem bojišču proti Brestu Litovskemu. Izprva je kazalo, da jim pojde od rok, a kmalu se je njihovo prodiranje ustavilo na vseh točkah, Marsikje so bili celo vrženi iz zavzetih postojank. Naša bojna črta se deli v dva glavna dela. Četam od rumunske meje do Tarnopola poveljuje naš prestolonaslednik, od Tarnopola do Rige pa nemški general Hindenburg.

Pod prestolonaslednikovim vodstvom stoje tudi armade Bothmerja in Kövesza. Hindenburgovemu poveljstvu so pridelnjaki generali Böhm-Ermolli, Teresztyanski, Fath, Linsingen in bavarski princ Leopold. — V južnem odseku so bili najhujši boji pri Kirlibabi in prelazu Jablonica. Med tema krajema je odbila naša armada nad dvajset silovitih sovražnih napadov in potisnila Ruse nazaj čez reko Črni Čeremoš. Na tem bojišču so naše čete južno od Žabijev v zadnjem času iznova porazile sovražnika in ujele 1300 Rusov. Naš prestolonaslednik je bil v priznanje izvrstnega vodstva imenovan od cesarja za generala konjenice in za admirala. — Zahodno od Kolomeje smo se vsled sovražne premoči umaknili iz Delatina in Tismenice, sicer se je pa tudi na tem prostoru ustavilo sovražno prodiranje. Najhujše je pritiskal sovražnik v okrožju Stanislava in Tlumača. Zato smo Stanislav izpraznili. Siloviti boji so bili zlasti zahodno od Horodenke. Ljuto so napadali Rusi v smeri proti Brodem, kjer smo svoje čete umaknili zahodno od mesta. Istotako so zastavili močne sile ob reki Stohod v smeri proti trdnjavi Kovel, pri Baranovičih in pri Rigi, a brez uspeha. Zadnji čas se bore silovito za prehod proti Lvovu preko Sereča in Zlate Lipe okrog Založcev, kjer so jim naše čete že tudi zastavile nadaljnje prodiranje.

Po zadnjih poročilih je odbila Köveszova armada zopet 2 ruski diviziji v hudem boju zahodno od Stanislava. Istotako je zavrnila Bothmerjeva armada, kateri so pridelnjene tudi turške čete, močne sovražne sile pri Zborovu. Tudi v Hindenburgovem odseku so bili odbiti vsi napadi. Boji seveda na ruski fronti še niso končani. Uspeh dosejanje skoraj trimesečne ruske ofenzive pa je v primeri z ogromnimi žrtvami zelo majhen. Zanesljiva poročila trdijo, da so poslali Rusi pri tej ofenzivi do slej najmanj 150 divizij v boj.

Važni dogodki so se zadnji čas odigravali na italijanskem bojišču. Med tem, ko vlada na tirolskem in koroškem bojišču z malimi izjemami že dolgo časa mir, so začeli Lahi 4. avgusta s silovitimi silami napadati ob Soči. Sovražnikovo topništvo je delovalo po peklensko; ne ure,

ampak cele dneve je hreščalo in vreščalo, da je bilo groza. Vihar artiljerijskega ognja je dosegel vrhunec 6. avgusta, in sicer na celi fronti od Tolmina do morja. Ta dan ob štirih popoldne so pa začeli Lahi z infanterijskimi napadi pri gori Sabotin, pri Pevmi in Sv. Mihaelu. Srdita borba se je vlekla notri v noč in je trajala še drugi dan. V vseh napadih so naši vztrajali. Dne 7. avgusta so Italijani s podzemskimi minami razstrelili del naših postojank pri Podgori; pritisk laške premoči je bil čedalje občutnejši. Poveljstvo naših čet je vsled tega odredilo, naj posadka izprazni zahodni breg Soče pri goriškem območju, da se obvaruje večjih izgub. To se je zgodilo ponoči od 7. do 8. avgusta. Gorica, ki je itak razdejana in razbita, je postala vsled tega mrtva točka; zato se je ukazalo, da se naj prebivalstvo umakne. Uradno poročilo pravi, da so 8. avgusta popoldne dosegli prvi sovražnikovi oddelki mesto. Po 15 mesecih vojske z Lahi moramo, žal, zapisati obvestilo, da so Lahi zasedli Gorico. To se za naše uho ne sliši kaj prijetno; toda stvar ni tako huda, kakor bi človek na prvi pogled sodil. Ako bi bil imel Lah več poguma in več vojne odločnosti, bi bil lahko v Gorici takoj prvi teden potem, ko je požrl dano zaveznisko besedo. Drugega pomena laški uspeh zaenkrat nima, kakor da se laška javnost veseli, da je pijana radosti, da se je v gručah drvila po ulicah laških mest, da se hvali z vojnim plenom in ujetniki, ki jih baje naštevajo 12.000 itd. Resnica pa je, da so se Lahi, ki so došli v Gorico, šele zdaj prepričali, kako razdejanje so povzročili s svojimi zažigalnimi bombami; spoznali pa bodo kmalu, da so prišli pravzaprav iz dežja pod kap, kajti zdaj bodo šele skušali ono kraško skalovje, ki je bilo našim vrlim brambovcem bolj v nadlego nego za zaščito. Za ta uspeh, ki so ga Lahi dosegli pri Gorici, so morali žrtvovati v peterih prejšnjih bitkah čez 300.000 svojih vojakov; lahko rečemo, da je pred Gorico izkrvavel cvet laške vojske. Zaradi italijanskega sunka pri Gorici je bilo treba, da se je naša fronta na Doberdolu temu primerno izravnala. Naši so ob umikanju pognali v zrak vse mostove čez Sočo med Gorico, Podgoro in Pevmo. Goriško prebivalstvo je hitelo zapuščati mesto. Seveda je bil beg med strašnim obstreljevanjem skoraj nemogoč. Mesto je jelo na več krajih goreti; med drugim cerkev na Travniku, stolnica in dr. Sovražnik je obstreljeval tudi razne kraje v vipavski dolini. Ljudstvo je zapustilo mnogo krajev, ki se nahajajo v novem vojnem območju. Naša nova bojna črta, ki gre na levem bregu Soče od Sv. Gore preko gore sv. Gabrijela (nad Solkanom) v južni smeri tik za Gorico, preko Opatjega sela in vdratine Dol na Krasu do morja blizu Devina, stoji neomajno. Za brambo je mnogo boljše kot je bila prejšnja in je od nje le malo oddaljena. Vse glavne višine in prehode obvladujemo mi. Mnogo ljutih laških napadov na novi bojni črti smo odbili z velikimi izgubami za sovražnika. Poti do Trsta in do Ljubljane si niso Lahi s tem, da so zasedli prostor, kjer je stala Gorica, prav nič okrajšali in olajšali, dasi je po Italiji vsled zavzetja Gorice strašna »glorija«. Odbiti so bili tudi silni sovražni napadi pri Plaveh in Zagori, kjer so vrgle

naše čete sovražnika na desni soški breg. Zadnji čas napadajo Italijani najhujše na Krasu okrog Opatjega sela in močno obstreljujejo Sv. Goro in hrib sv. Gabrijela.

Na Tirolskem smo odbili vse napade v Dolomitih in v odseku Pasubio ter v dolini Sugana napade na Civaron.

Na francoskem in belgijskem bojišču se bitka za Verdun in ob reki Somme nadaljuje z veliko ljutosijo. Posamezne postojanke pri Verdunu prehajajo iz rok v roke. Ob Sommi so Angleži v nevarnosti, da polagoma izgube še tisti košček ozemlja, ki so ga iztrgali Nemcem. Odločitve ne bo še kmalu.

Novi boji so se pričeli na Balkanu, kjer so Bolgari in Nemci pričeli z ofenzivo v smeri proti Solunu. Zasedli so že več važnih točk v Macedoniji, oziroma severni Grški.

Zadnji čas je bilo na raznih bojiščih mnogo zračnih napadov. Nemški Zeppelinji so zopet povzročili mnogo strahu in škode na Angleškem, katero so koncem julija in v začetku avgusta obiskali štirikrat. Italijanski in francoski zrakoplovi so bili parkrat nad Trstom in Reko. Bilo je nekaj človeških žrtev. Naši aeroplani so poleteli trikrat nad Benetke in povzročili mnogo škode v arzenalu in pristaniških napravah. Večino naših letalskih podjetij je vodil poročnik Banfield iz Pulja, ki je sestrelil že šest sovražnih letal. Vsled svojega izrednega junaštva je bil pozvan k cesarju v posebno avdienco.

Nove vojne napovedi. Dne 27. avgusta je napovedala Italija vojsko Nemčiji, 28. avgusta pa Rumunija naši državi. Nato je tudi Nemčija izjavila, da se smatra z Rumunijo v vojnem stanju.

30. avgusta sta napovedali Bulgarija in Turčija vojsko Rumuniji.

Rumuni so zasedli nekatere obmejne kraje na Sedmograškem, tako Kronstadt, Petroseny in Kezdi Vasarhely. Naša črta je bila po prvotno nameravanem načrtu vzeta nekoliko nazaj. Naša donavska mornarica je razdejala pri Turnu Magurele važne rumunske pristaniške naprave in več ladij, nekaj tovornih parnikov pa je zaplenila.

Vojaške in druge vesti.

86. rojstni dan našega presvetlega vladarja se je letos pri nas praznoval v prvi vrsti s cerkvenimi in patriotskimi slavnostmi. V Ljubljani se je odkril ta dan na Gradu cesarjev spomenik, ki ga je dal postaviti grajski poveljnik major vitez Kern. — Lep spomin na sedanje čase je tudi lična kapelica Matere božje v gozdličku pod »šancami«, ki jo je dal sezidati tudi sedanji grajski poveljnik.

Železni grajski zbor in še posebej naši slovenski polki so bili v zadnjih bojih večkrat javno pohvaljeni v uradnih poročilih. Toda celo sovražnik priznava posebno junaštvo Slovencev. Tako je pisal pred kratkim laški list »Corriere della sera«: »Slično, kakor ima cesar Viljem svojo prusko gardo, kakor je imel cesar Napoleon svoje gardne polke, tako ima tudi avstrijski cesar svoj III. armadni zbor kot izbrano četo, ki je bila že v mirnem času določena za to, da udari proti Italiji. Temu armadnemu zboru je bila prisojena

časna naloga. To je nastrahovitejši armadni zbor, broječ tri divizije; je pa tudi najbojevitejši armadni zbor, najgloblje prežet sovraštva proti nam. V tem armadnem zboru služijo Slovenci, katerim je bilo sovraštvo zoper nas (Italijane) že od nekdanj močno vcepljeno. In ta armadni zbor se je boril koj v pričetku ofenzive pod poveljstvom nadvojvode-prestolonaslednika na gorski planoti Sette Comuni.

Na bojišče je odšel kot vojni kurat g. **Ivan Gogala**. Prevzel je mesto dr. Fr. Kulovca, ki je postal divizijski župnik.

Viteški križec z vojno dekoracijo je dobil ravnatelj in rektor v zavodu Sv. Stanislava v št. Vidu č. g. msgr. dr. Ivan Gnidovec, ki se ves čas vojne požrtvovalno trudi za dušnopastirsko oskrbo vojakov v ondotni bolnišnici.

Zadnji čas so bile po Kranjskem, zlasti po Gorenjskem **hude nevihte**. Strela je povzročila več požarov. Ponekod je pobila toča.

Naši vojaki v Jeruzalemu. Julija meseca sta se peljala dva oddelka avstrijskih vojakov skozi Jeruzalem, kjer so jih presrčno sprejeli. Mesto je bilo okrašeno z avstrijskimi, s turškimi in nemškimi zastavami. Pred mestnimi vrati so se zbrali turški častniki, avstrijski konzul Kraus in prebivalstvo. V dežju cvetlic so čete prepevale korakale skozi mesto. Pri jafskih vratih so jih pozdravljale verske občine in šolska mladež. Opolnoči so odkorakali vojaki naprej.

15. in 16. avgusta je bil v Italiji zopet **močan potres**. Največ škode je povzročil v mestu Rimini in okolici.

Med Angleško in Francosko bodo zgradili preko kanala »La manche« (»rokav«) **predor pod morjem**, ki bo vezal mesti Calais (Kalé) in Dover. Dolg bo 60 kilometrov, 39 kilometrov ga bo pod vodo.

Dne 3. avgusta je bil usmrčen na Angleškem voditelj Ircev **Sir Roger Casement**. Pred smrtjo je bil sprejet v katoliško cerkev. Zadnje njegove besede so bile: »Umrjem za svojo domovino. Živela Irskal!

Ob naši zadnji ofenzivi v južnih Tiroлах je bil ujet laški stotnik, bivši avstrijski poslanec **dr. Cezar Battisti** iz Tridenta, ki je bil ob izbruhu vojne pobegnul v Italijo. Bil je eden največjih hujskačev proti naši državi. Samoposebi je umevno, da ga je pri nas zadela zaslužena kazen. Obesili so ga. Po Italiji seveda grozno ogorčenje! Menda so mislili, da bo dobil Battisti za svoje izdajstvo še »medaljo«!

Nemški podmor. tovorni čoln »**Deutschland**« se je dne 23. avgusta s svoje nevarne poti srečno vrnil domov v Bremen.

Junaštvo kranjskega ianta. Pred nekaj časom je bilo brati v uradnem poročilu z italijanskega bojišča, da je bil pri Bohinjski Bistrici zaplenjen laški zrakoplov. To se je zgodilo takole. Nad bohinjsko dolino je krožil aeroplan. Moralo se mu je nekaj pokončati, ker se je ob železniški progi med Boh. Bistrico in Nomenjem spustil na tla. Vse to je opazil črnovojniški stražnik železniške proge, ki je stal kakih 300 korakov daleč. Ko je videl, da stopata iz aeroplana dva laška častnika, hiti brž v sosednjo čuvajnico, odkoder je dal naznaniti po telefonu bližnjemu poveljstvu, kaj se je zgodilo, nato pa teče nazaj in stopi tik pred sovražna letalca, ki sta ga

šele zdaj opazila in sta bila očitno popolnoma presenečena, kajti ko ju je pozval z nabito puško, sta se takoj udala in dvignila roke. Imela sta na aeroplanu strojno puško in sta bila dobro preskrbljena z municijo, a se nista utegnila postaviti v bran. Med tem je prihitelo več vojakov in drugega občinstva, ki so odvedli ujetnika. Imela sta pri sebi znatne denarne zneske in več zemljevidov. Ko so zrakoplov naložili na vlak, je segel preko treh vagonov. Junaški stražnik, ki je zaplenil letalni stroj in ujel častnika, je Janez Ovčak, doma iz Šmartna pod Šmarno goro. Za njegovo tako dobro uspešno delo ga pač čaka zasluženo plačilo.

Zopet zdrav!

Kaj je vredno zdravje, ve le tisti, ki je bil bolan. Tudi ti, dragi moj, si se že imel morda priliko prepričati o tej resnici. Morda si bil težko ranjen ali te je položila huda bolezen na bolniško posteljo. Visel si med življenjem in smrtjo. Pripravil si se, kakor se spodobi kristjanu, že na zadnjo pot. Toda Bog je odločil drugače: rana se je jela celiti, bolezen obratiti na bolje. »Rešen sem!« si vzdihnil vesel. Od dne do dne ti je bilo lažje, dokler nisi stopil nekega dne zopet na noge. Prestani so bili dolgi dnevi in za tabo so bile dolgočasne noči! Zopet dihaš sveži zrak, zopet se raduješ božje narave. To so občutki, kaj ne? Iz srca ti privoščim, ljubi moj!

Toda še nekaj drugega ti navdaja srce, ali ne? Spomniš se nehote, v čegavih rokah je bila tvoja usoda in reči moraš: »On, ki je Gospod življenja in smrti, mi je podelil zopet ljubo zdravje! Hvala ti srčna, predobri Bog!« tako si nehote vzkliknil v globoki hvaležnosti.

Da, hvaležnost do Boga, to je prvo, kar si dolžan svojemu Stvarniku, ako si ozdravel. A kakšna?

Ko je zbolel judovski kralj Ezekija, mu je sporočil Bog po preroku, naj uredi svoje posvetne zadeve, ker bo moral kmalu umreti. Kralj obrne žalosten svoj obraz v steno, joka in prosi Boga pomoči. Bog se ga usmili in reče preroku: »Vrni se in naznani Ezekiji, voditelju mojega ljudstva: Tako govori Gospod, Bog tvojega očeta Davida: Slišal sem tvoje prošnje in videl tvoje solze; glej, podelim ti zdravje. Tretji dan boš molil Gospoda v templju.« In tako se je tudi zgodilo. Tri dni za tem je šel kralj zahvalit Boga v tempelj za podeljeno mu zdravje.

Z veseljem boš tudi ti tako storil. Prva tvoja pot, ko ozdraviš, bodi pred oltar! Vrni obisk svojemu Zveličarju, ki je prišel k tebi v boleznih! Bodi pobožno pri sv. maši in s hvaležnim srcem prejmi sv. obhajilo. To bo najlepša zahvala Bogu za veliko dobroto. Ne pozabi tega! Nehvaležnost je že v očeh ljudij nekaj silno grdega, kaj šele v očeh božjih! Ko je ozdravil naš Gospod deset gobavih, ga je prišel zahvalit en sam. Bil je Samaritan. Nehvaležnost drugih devetih je Jezusa tako zbolela v srce, da je rekel: »Ali ni bilo deset ozdravljenih? Kje je drugih devet? Nobenega ni, da bi se vrnil in dal Bogu čast, razen ta tujec?« (Luk. 17, 11—19.) Zahvala je druga prošnja.

Kdor pa ni hvaležen, ne more pričakovati nadaljnih dobrot. Če se ne boš izkazal Bogu hvaležnega, ti bo morda ob drugi priliki pokazal, da brez njega ni pomoči.

Drugo, kar ti polagam na srce, ako si ozdravel, je to, da nikoli ne pozabiš, česar te je naučila bolezen.

Česa nas pa bolezen uči? Kadar je človek nevarno bolan in mu smrt stoji pred očmi, kaj ga najbolj plaši? Gotovo nobena druga stvar, kakor misel: Kaj bo z mano po smrti? Ali bom izveličan ali pogubljen? Izveličan bom, če se ločim v milosti božji s tega sveta. Če ne, sem gotovo pogubljen! In tu se te loteva obupna misel: »Ali sem se čisto izpovedal? Ali sem svoje grehe resnično obžaloval? Ali sem se izpokoril za nje? Ali mi je Bog odpustil?« Greh — to je tisti grozni strah v smrtni nevarnosti.

Če je človek zdrav, se mu greh ne zdi nič kaj posebno hudega. Kaže se človeku s prijazno krinko na obrazu, s prijaznim nasmehom na licih in se dela čisto nedolžnega. Toda kadar se bliža smrt, pade grehu ta krinka raz obraz in tedaj se pokaže njegovo ostudno, grozno lice. Marsikdo je v smrtni nevarnosti ves zbežan in zmešan, tako, da je prepričan, da ga bo Bog gotovo zavrgel. Toda brez strahu, dragi moj, si bil, če si mogel reči sam pri sebi: »Kar je bilo v moji moči, sem storil. Res, grešil sem obilno, a natanko sem se izpovedal in resnično vse obžaloval. Zaupam na neskončno božje usmiljenje.« In vse črne misli in skušnjave so izginjele. Bil si popolnoma »reisefertig«, ako pride zadnji signal za odhod. Bog ti je zaenkrat še prihranil to pot. Izkusil pa si tudi ti v svoji boleznih, da »želo smrti je greh«, kakor pravi apostol narodov, Edina prava nesreča za človeka je greh. »Teža se hočem čuvati vse življenje, kolikor mi ga je Bog še odločil,« tako skleni v svojem srcu, a tako tudi stori!

Kaj pa ti je bilo v smrtni nevarnosti v največjo tolažbo? Ker si bil morda v svojem življenju nabral obilno bogastva, ker si dosegel to ali ono čast, ker si užil vse mogoče naslade in radosti tega sveta? Več ko je bilo tega, bolj težko ti je bilo srce ob teh mislih, ali ne? Morda te je tolažilo to, da si vestno izpolnjeval dolžnosti svojega stanu, da si neprestano delal od zore do mraka, junaško prenašal vse težave in napore, mraz in vročino, žejo in lakoto, da si kot zvest, hraber vojak izvrševal čine izrednega junaštva in hlabrosti? Morda. Toda, kakšen namen te je vodil pri vsem tem? Ali si hotel pri vsem tem dopasti Bogu, vse delati njemu v čast in hvalo? Ako si po njegovi volji rabil njegove dari in vse delal njemu v čast, neskončne vrednosti je vse to v božjih očeh, toda le v enem slučaju: če si bil v posvečujoči milosti božji. Stokrat blagor ti, ako je bilo tako! A brez vsake vrednosti pred Bogom in za večno življenje bi bilo vse to, ako si bil v stanu smrtnega greha. Posvečujoča milost božja, to je tisto, kar je tako neskončno velike, neprecenljive vrednosti. Tudi tega te je naučila bolezen. Glej, da jo vedno ohraniš. Moli pridno in pogosto prejemaš svete zakramente!

Razen tega si spoznal neskončno vrednost dobrih del. Ne bogastvo, ne čast,

ne kaj drugega, ampak le dobra dela nam odpro nebeška vrata.

Skleni torej, da si hočeš nabirati zakladov, ki jih ne razje rja in jih molji ne snedo, ki jih ne morejo ukrasti ne tatje, ne roparji — zakladov večnih, neminljivih. Posebno eno dobro delo ti priporočam: usmiljenje s trpečimi, z bolniki in siromaki! Kako dobro ti je delo v bolezni, če ti je kdo izkazal trohico sočutja! Kako si bil potolažen, kadar te je obiskala kaka draga oseba! »Vse, kar želite, da ljudje vam store, tudi vi njim storite!« pravi Gospod. Tudi sam rad obiskuj bolnike in jih tolaži, pa jim po svojih močeh tudi rad pomagaj dejansko! Zveličar se bo potem spomnil tudi tebe, ko bo govoril ob sodbi: »Bolan sem bil, in ste me obiskali...«

Zadnji nauk naj ti bo pa ta, da svoje, na novo ti podarjeno zdravje in življenje odslej še bolj vestno porabljaš. Ali veš, koliko časa ti je Bog še odločil? Če bi imel kakih sto tisoč kron premoženja, bi ti ne bilo gledati ravno na vsak vinar; če imaš pa le kakih par sto kronic, gotovo vsak vinar desetkrat obrneš, predno ga izdaš. Tako je z našim življenjem. Če bi bil gotov, da ti je odločil Bog še tisoč in tisoč dni, bi že morda tega ali onega lahko »ubil«, kakor se pravi; če pa ti jih je odmenila božja previdnost morda le še malo, ali boš tudi tako ravnal? Ali veš, koliko jih še imaš? Čisto nič. V boju s sovražnikom ti je negotov vsak trenutek, to veš sam. »Človek ne ve za svoj konec, ampak kakor se love ribe s trnkom in kakor ptiči v mrežo, tako se love ljudje ob času nesreče, ako pride neutegoma nad-nje,« govori modri Pridigar v stari zavezi (9, 12).

V neki boljši družini je živel mladenič. Bil je silno razuzdanega življenja. Kar nevarno zbolil. Na priigovarjanje njegovih domačih se da prevideti. Zdelo se je, da se je popolnoma poboljšal. Proti vsemu pričakovanju ozdravi. A kmalu začne živeti kakor preje. Nenadoma zopet zbolil. Pokličejo duhovnika; ta pride, a mladenič je bil že mrtev.

Mogoče se je zgodilo tudi tebi kaj podobnega. V bolezni, v smrtni nevarnosti si dobil pred grehom grozen stud, toda komaj si ozdravel, že te morda zopet mika greh. Zašel si zopet med stare tovariše, v izprijeno družbo in bojim se, da boš kmalu zopet tam, kjer si bil pred boleznijo. Ne izkaži se tako grdo nehvaležnega svojemu Bogu, ki ti je podaril morda proti tvojemu pričakovanju ljubo zdravje! Premisli te-le Gospodove besede: »Ker sem klical in ste se branili, ker sem iztegnil svojo roko, a se ni nihče zmenil, ker ste omalovaževali moj svet in ste moje kazni napovedujoče besede prezirali, zato se bom tudi jaz smejal ob vašem poginu in se vam bom posmehoval, če vas zadene, cesar se bojuje. Ako nenadoma pridere nesreča in prigrmi pogin kakor vihar, če pridejo nad vas nadloge in groza, tedaj me boste klicali, jaz pa vas ne bom čul... Kdor pa bo mene poslušal, bo počival brez strahu in bo užival vse v obilici in se ne bo bal hudega.« (Preg. 1, 24—28, 30.)

Rumunija in Sedmograško.

Rumunski narod in njegova država sta najmlajša izmed vseh v Evropi. Rumuni so mešanica različnih narodov, ki so se bili od najstarejših časov sem naseljevali v spodnjem teku Donave in Tise. Vsi ti rodovi, razen tega stari Dacijci, razna slovanska plemena in različni turški in tatarski nomadski rodovi so bili podlaga, na katerih se je osnoval rumunski narod. Ti raznoliki rodovi so sprejeli od rimskih kolonistov — bili so rimski vojaški veterani, kaznjenci in prognanci — ki jih je tod naselil rimski cesar Trajan, samo njihov jezik.

Starejša zgodovina ne pozna nikake rumunske države. Bili ste le Moldava in Valahija. Moldavo je ustanovila neka knežja rodovina, ki se je bila izselila iz Sedmograškega. Pod Bogdanom, v zalom ogrskega kralja, je ustanovila kneževino, kjer se je rabila, kakor v sosednji Valahiji, cerkvena slovenščina kot državni in cerkveni jezik. Sosednja Valahija je bila ves srednji vek le del Bulgarske. Veliki bolgarski kralj Kolo Ivan, ki je l. 1265. uničil latinsko cesarstvo v Carigradu in ki je bil preje prejel od papeža Inocenca III. kraljevo krono, je bil istočasno vladar sedanje Bulgarije in sedanje Valahije. Še manj kot Valahija in Moldava, je bilo rumunsko sedanje Sedmograško. Od 11. stoletja, odkar so je osvojili Szekli, to je naselniki, je bilo Sedmograško vedno le vzhodna marka ogrske države. Pač pa so v znatnem delu Sedmograškega bivali najpristnejši Rumuni, to je, oni, ki so ohranili romanski jezik najčistejši. Bile so pa vmes mnogoštevilne slovanske in tatarske nasebine, ki so se kasneje spojile z romanskim elementom v enotno ljudstvo. Tako se je šele v 15. in 16. stoletju romaniziralo prebivalstvo v Moldavi in Valahiji, ki je bilo po večini slovansko. Prvotni slovanski vladarji in »bojarji« (plemenitaši) so uvedli šele v 16. in 17. stoletju na novo nastali rumunski jezik, pol slovanski, pol romanski, kot državni in kasneje tudi kot cerkveni jezik. Značilno je, da so izginile šele v sredi 19. stoletja cirilske pismenke iz rumunskih cerkvenih knjig in so se nadomestile z latinskimi.

Moldava in Valahija sta bili do leta 1859. ločeni deželi. Istega leta je izvolila Moldava kneza Aleksandra Ivana Cuza za vladarja, kmalu nato pa ga je sprejela tudi Valahija. Iz te personalne unije je nastala 9. decembra realna unija. Cuza se je moral zaradi raznih spletk in svojega ničvrednega življenja leta 1866. odpovedati prestolu, ker je grozila revolucija. Začasna vlada je izvolila po nagibu francoskega kralja Napoleona III. za kneza princa Karla Hohenzollernskega in ga oklicala za dednega kneza. Pod njegovo vlado se je jela Rumunija dvigati gospodarsko in politično. V rusko-turški vojski se je postavila na stran Rusije in se je proglasila za neodvisno od Turčije, kateri je morala dotlej še plačevati davek. V pogodbi v San Stefano 1878 je odstopila Rusiji rodovito južno Besarabijo in dobila v zameno manj vredno, močvirno Dobrudžo.

V mirni dobi, ki je potem nastopila, so jeli graditi železnice, preobnavala se je šolska postava in sodstvo, ustanovila narodna banka, uvedla leta veljava, izvedla

agrarna reforma, pomnožila armada, gradile so se močne trdnjave (Bukarešt 1886, Fokšani-Galac 1887), izpeljalo se je mnogo kanalov, sploh, storilo se je neizmerno veliko za kulturni prosep ljudstva vkljub velikim oviram in nasprotstvu.

Na zunaj se je pokazal veliki notranji napredek dežele v tem, da se je Rumunija proglasila 26. marca 1881. za kraljestvo. Kralj Karol in njegova soproga Elizabeta Wied (znana pod pesniškim imenom Carmen Sylva) sta pa ostala brez otrok. Zato si je izbral kralj za naslednika princa Ferdinanda Hohenzollernskega, ki si je nadel ime »rumunski princ«.

V živem spominu nam je še vsem, kako zahrbtno vlogo je igrala Rumunija v zadnji balkanski vojni, ko je napadla Bolgarijo ter zasedla bolgarski del Dobrudže, kmalu po izbruhu svetovne vojske je umrl kralj Karol po 48 letnem vladanju. Sledil mu je rumunski princ kot kralj Ferdinand.

Sedmograško, kjer so vladali domači, v vednih preprih živeči knezi in ki so bili od Zapolje do Mihaela Apaffyja kot turški vazali strupeni sovražniki habsburške hiše, ni bilo nikdar rumunska država, ampak prava ogrska plemiška vladikovina. Vsak Rumun, ki je dobil plemstvo, je takoj zatajil svoje rumunsko pokolenje in se pomadjaril. Staro Sedmograško je poznalo samo tri narodnosti, pristne Sekle na vzhodu, priseljene Ogre in koloniste s Saškega. Samo te tri narodnosti so imele politične pravice. Rumunsko ljudstvo ni uživalo nikakih pravic. Toda ker so se Rumuni priseljevali neprestano iz Moldave in Valahije, so se vedno bolj množili, tako da so bili v 18. stoletju že važen politični činitelj, zlasti, ko je bil odpravljen ogrski fevdalni sistem po moderni postavodaji cesarja Jožefa II.

Tedaj se je začelo pravzaprav narodno rumunsko gibanje na Sedmograškem. Cesar je dal tudi rumunskemu ljudstvu svobodo. Kaj se je zgodilo? Posledica tega je bil strašni upor rumunskih kmetov. Na stotine ogrskih gradov je bilo požganih in pomorjenih nešteto ogrskih plemenitašev.

Habsburška dinastija je imela vedno toplo srce za Rumune. L. 1848 in kasneje so imeli ogrski Rumuni vedno dobre prijatelje pri avstrijski vladi in pri vseh pametno mislečih Ogrih. Ravno v naši državi se je povzpelo rumunsko ljudstvo v kulturi in blagostanju tako visoko, kakor nikjer v rumunski državi. Plačilo za to je nesramni nastop Rumunije v zadnjih dneh, ki mu ga ni podobnega v zgodovini.

Izredna pečenka.

(Smešna dogodba iz strelskih jarkov.)

Nace Tiček je stopical nemirno po strelnem jarku semintja. Černo se je držal in jezno grizel ustnik svoje čedre. Kadar se Nace kisló drži, je cel jarek slabe volje.

»Hej, Nacko! Danes ste pa menda z levo nožo vstali,« zakliče nad njim poročnik, ki je sedel v svojem »salonu« in čital časopis; »pa bi me prišli enkrat obiskat.«

Nace vstopi, pozdravi, kakor se spodobi in de: »Ej, gospod poročnik, sam ne vem, kaj mi je.«

»Kake žalostne novice od doma?«

»Ne, gospod poročnik.«

»Morda vam ni všeč, da je polentarju zmanjkalo »jabolk« in nas že par dni ne obsipa z njimi?»

»Tudi ne, gospod poročnik. Ampak, gospod poročnik, veste, kaj je jutri?»

»Menda. Cesarjev rojstni dan. Saj si itak že vse uredil, da bodo ljudje imeli spomin nanj.«

»To že. Pravzaprav ne jaz, ampak vi, gospod poročnik. Pomagam pa rad in prav pri zabitih tudi nisem, če si je treba kaj izmisliti, dasi mi je že sneg opadel glavo. Toda nekaj nam vendar še manjka, gospod poročnik, za jutrajšnji dan.« Nace se je globoko oddahnil. Prvi korak je storjen.

»O, ljubi moj Nacko!« se bridko nasmehne poročnik, »manjka nam tukaj marsikaj!»

»Ali to bi se dalo z malim trdom — — — če bi bili gospod poročnik tako dobri...« pomisli Nace.

»No, le na dan zbesedo!»

»Ako bi dovolili — — — tam le zadaj takoj za onimle brežičkom je mala podružna cerkvena, zelo razstreljena, a zvonik še dobro stoji. Sinoči sem si vse natanko ogledal. Samo tram v linah, kjer vise zvonovi, je prebit, tako da leži vse navzkriž. Ako vstavimo nov tram, bi se dali zvonovi zopet trdno obesiti nazaj. Gospod poročnik, cesarjev rojstni dan, pa brez zvonjenja — — — Poročnik se veselo nasmehne.

»Nacko, vi ste dvakrat tiček! In kako mislite to reč?»

»Prosim pokorno, gospod poročnik, če bi mi hoteli dati nočoj kakih pet mož seboj. Drugo pojde samo ob sebi.«

»Radoveden sem, kako boste to naredili. To je teža, dragi moj! Pa naj bo, v božjem imenu. Izberi si najmočnejše, a preje ne smete iti, da bo tema.«

Nacetov obraz je zažarel v nenavadnem veselju.

»Zahvalim pokorno, gospod poročnik! To bo muzika zjutraj tamle za hribčkom — polentarju v jezo, a našemu cesarju v čast in slavo, nam pa v veselje.« In udaril je s petami, da je kar zazvenelo ter sinitiraj, kakor dvajsetletni dečko.

»Zlati ljudje so to, pa pogumni in dobre volje jim ne zmanjka nikoli!« de poročnik sam pri sebi in si nažge smodko.

* * *

Cesarjev rojstni dan! Katero srce ne bije ob tem spominu burneje in veseleje? Skrivnostna, neporošna je vez, ki družji srca otrok s srcem njihovega očeta, vez, ki spaja v ljubezni zveste podanike z njihovim častitljivim vladarjem.

Krasno, poletno jutro je napočilo. Vsa zemlja je bila kakor okopana in prerोजना v čisti, srebrni rosi. Solce se je prikazalo izza gora vse bolj veličastno kakor druge dni. A isti trenutek je začelo grmeti in treskati, kakor da je sodnji dan. Granate so udarjale na levo in desno. Vse je čepelo v vanem zavetju strelnih jarkov. Sovražnik je hotel danes pokazati še posebno svoje besno sovraštvo. No, naposled je bilo konec tudi tega koncerta.

Toda, kaj je to? Vojaki so se jeli prikazovati iz svojih krtovih lukenj. Oprezno se ozirajo okrog. Samega veselja jim solze oči, nekateri se objemajo in poljubujejo. Nedopovedljiva čustva jim polnijo srce. Tam izza sosednjega griča se oglašajo pesem, tako mila in v srce segajoča, pesem

zvonov, ki je že niso slišali toliko časa. Spominja jih današnjega svečanega dne. V tih molitvi dvignejo svoje roke proti nebu in molijo za ljubljenega vladarja.

Od artiljerijskega opazovališča sem pride major L. in da poklicati poročnika.

»To ste pa imenitno pogodili, dragi moj!« nagovori major poročnika, »gotovo je zopet vaš Nace zraven.«

»Zdi se mi, gospod major. Ta človek zna vse,« odvrne poročnik vesel.

»No, dragi moj, če zna vaš Nace vse, bi morda znal še nekaj. Veste, prav pošteno sem se že naveličal zvečiti dan na dan komis in konserve. Danes bi se vendar spodobila kaka pečenka, takole, kaj letečega. Ali ne, gospod poročnik?»

A gospod poročnik ni mogel odgovoriti. Nace zna sicer vse, a moral bi biti vsemogočen, kakor Bog, da bi mogel izpolniti majorjevo željo. Nemo zre predse in si grize ustnice.

»Hej, gospod poročnik je že v zadregi,« se zasmee major, »tu se še vašemu Nacku ustavi vsa premetenost. Prav veselil sem se že, da se bomo danes v vašem »salonu« mastili s kako izbrano pečenko.«

Poročnik pa je zaupal svojemu Naccu vse. Njegovo čast in čast svojega jarka mora rešiti, zato je prav na kljub majorjevemu nagajanju naposled prav pogumno odvrnil: »Gospod major, velja! Za danes ob eni vas povabim, če dovolite, v svoj »salon« na pečenko.«

Poročniku je postalo nekoliko vroče, ko je izustil te besede. Toda, njegov Nace zna vse! Samo, da bi kmalu prišel! Zvonjenje je sicer lepa reč, a zdaj bi že lahko nehali, sicer Nace ne najde pečenke. Poročnik pogleda na uro.

»Enajst!« zakliče preplašen, »celi dve uri že nabijajo.«

K sreči kmalu prejenja zvonjenje in čez nekaj časa se prikaže vrh brega Nace, obdan od cele čete tovarišev. V priznanje za njegovo cerkveniško službo so ga obilno obdarovali s smodkami in čokolado, poročnik ga je pa povabil v svoj »salon«.

»Dobro si naredil, Nacko!« ga pohvali in potrka po rami; »tu imate najfinejšo smodko, kar jih premore moj »salon«. Zadnja je, ki jo imam.«

»Ne, to pa nikakor ne, gospod poročnik, da bi vam pokadil izpred ust zadnjo smodko. Moralo bi me biti sram!« se brani Nace.

Toda nič ni pomagalo. Moral jo je vzeti in nažgati.

»Nacko, čaka vas še težka naloga,« začne čez nekaj časa poročnik; »ravnokar je bil tu major od artiljerije. Strašno mu je bilo všeč zvonjenje. Zdaj bi pa rad mož še nekaj od vas, pravzaprav, da bi vi pomagali iskati: takole, kaj gorkega za popoldne, košček pečenke, kakšno kuretino ali kaj podobnega. Ali si upate do ene ure to prekrbeti?»

Nace se popraska za ušesi in se čudno namrdne, kar je nekako pomenilo: »Teško pojde!« Nato reče: »Gospod poročnik! Sedaj je enajst proč. Do ene je nemogoče. Ako bi bilo gospodu majorju vse eho, če počaka do večerje, potem bi si pač upal. Pogledal bom tjakaj v sosednjo vas pri oni podružnici za bregom.«

»Dobro srečo, Nacko! Vaša čast in čast našega strelnega jarka je odvisna od

tega vašega podjetja, pomnite! Na sv. denje!»

Poročnik pošlje k majorju svojega slugo, da ga povabi za zvečer, Nacko pa si obesi puško preko ramen in se odpravi na lov.

Grizlo ga je na tihem in jezilo. Pre nekaj trenutki je plaval v radosti in veselju, ko se mu je tako krasno posrečil njegov načrt z zvonjenjem, zdaj pa zopet ne ve skrbi in težave! Ne, da bi šel nerad tako pot. Samo, ko bi bilo v tem razbitem gnezdu kaj dobiti! Celotni miši ni vnetam, pa bi našel kuro ali petelina. Preneumno! Sto in stokrat je že sam vse prebrskal in pretaknil po vseh kotih in luknjah, ravno tako njegovi tovariši. Izprva se je še dobila tupatam kaka stvar, česa ljudje ob begu niso vzeli seboj, a zdaj?

Kljub temu je prebrskal skoraj vse hiše, kolikor jih je sploh še stalo količkaj po koncu, pretaknil vse omare in policke, kar jih ni bilo še razbitih, a nikjer nič podobnega kakšni stvari, da bi se dala iz njih napraviti pečenka. Edino, kar je našel, je bila majhna zeljnata glavica.

Ura je bila že eno. Skrbi so bile vedno hujše. Po ušesih so mu zazvenele poročnikove zadnje besede: »Nacko! Vaša čast in čast strelnega jarka...«

Ob šestih pride ta preklicani major »salon«, veseleč se mastne pečenke, morda še bolj se veseleč, če se bosta poročnik in on blamirala... O, sramot »Nacko!« zakliče Nace glasno, »to pa ne smete biti. Pogledat grem še v župnišče! Če tam ni nič, naj me...« Natančno preišče v kote po kuhinji, a našel ni drugega kakor majhen lonček masti.

»Nekaj bo žel!« vzklikne vesel in začne premišljati, kako bi se dala iz te reči iz zeljnate glave napraviti pečenka. A na pametnega mu ni hotelo priti na um.

»Zeljната pečenka!« Tako neumno se mu je zdelo, ko je izustil te besede, da se je na ves glas zakrohotal. Prijemal se ga je že nekak »galgenhumor«, ki ga je bilo kmalu konec, ko je nekaj v bližini zažvižgalo po zraku in nato treščilo nekam grozovito silo.

»Nas imajo že zopet! In zdaj išči poročnik! Bolj pametno je, da pogledam zvonovom. Iznova mi jih mislijo razbiti. Prihuljeno je hitel k cerkvi in naračunost v zvonik.

»Resk!« je udarilo ravno nad novi tramom v zid. K sreči je bilo »jabolk« majhne kalibra. Obenem je hušnilo nekaj Nacku mimo ušes in čudovito pretrepljivo zaječalo. Nato se je stisnilo v kotu zrlro nepremično s svojimi velikimi očmi Naceta. Ta je najpreje ogledal zvonovetram. Vse je bilo nepoškodovano. Nato pogleda, kaj je ona čudna stvar v kotu. Bila je velika, grda sova. Urno puško roke. »Pok!« in sove ni bilo več, namrdne žive.

V farovski kuhinji je po dolgem času zopet zaplapolal ogenj na ognjišču. Meskuharice je zastopal naš Nace. Srečno iztaknil sajasto ponev, jo za silo ocedil se pripravil na delo. Dosti opravka mu dala žival, da jo je ocedil grdega perjanemarnih krempljev. Kmalu je cvrčalo šumelo po kuhinji, v ponvici pa se je v in obračala v razbeljeni masti čedna, ljučka živalica. Celotno čebulo in sol je iztaknil Nace v kotu zaprašene omare. Po dob

po drugi uri zares vročega dela v farovski kuhinji je bila pečenka gotova. Dišala je tako zapeljivo, da so se Nacetu kar sline cedile. Toda premagal se je in ni pokusil. V pokritem loncu je hitel s pečenko med najhujšim granatnim dežjem proti strelnim jarkom. Major in poročnik sta ga že težko pričakovala.

»Nace, midva sva pripravljena, šest bo pa tudi kmalu«, ga pozdravi major, »ravno prav prihajate.«

»Povelje sem natančno izvršil, gospod poročnik. Pečenko treba samo še malo pogreti. Dobro, da je peč zakurjena.«

Ko se je lonec nekoliko ogrel, je po celem podzemeljskem prostoru neznansko prijetno zadišalo. Major je vsak hip povpraševal: »Hej, ali še ni toplo?«

Medtem je Nace napravil mizo, poskalsal v poročnikovi omarici dva krožnika in par vilic. Nože sta imela gospoda sama. Nato je lepo razdelil pečenko, položil na vsak krožnik polovico in dodal zelja. Gospodoma je šla nenavadna večerja očividno v slast. Kar samo se jima je smejalo. Še bolj pa se je muzal Nace, stoječ bolj zadaj za njima, pripravljen da postreže s kruhom in vinom, kadar je bilo treba.

Tedaj se spomni major Naceta in dé: »Gospod poročnik, mislim, da bi bilo prav, če dava tudi najinemu izbornemu kuharju del te krasne pečenke.«

»Popolnoma se strinjam z vami, gospod major. Nace, vzemite si krožnik in pomagajte!«

Nacetu se namrdne obraz v studu in gnusu. Brani se na vse pretege, češ, da bo še gospodoma premalo. Ko ga pa le silita, pravi, da si je že vzela svoj del v kuhinji.

»Ej, ni neumen ta Nacko!« si mislita častnika. Major pa v svoji radosti vsled slastne pečenke vseeno natakne precejšen kos na vilice in ga ponudi Nacetu, ki se je vedno bolj branil. Toda, hočeš, nočeš — Nace vzame kosec in ga vtakne v usta. Zvečil je in požiral ter se pačil, kakor da ga hoče zadušiti.

»No, no Nace,« se čudi poročnik, »kaj vam pa je? Ali ste bolni ali kaj?«

»Ne vem — ali pa menda res, gospod poročnik, bezgavke so se mi vnele, kali?«

»Se mi je zdelo!« pripomni major, »pazite se! — Ampak izborni, izborni Petelinček bo ali pa putka?!«

»Petelinček? Preje bi rekel, da je fazan!« se oglasi poročnik.

»Ne, ne,« oporeka major, »kaj staviva?«

Nace se je zmuznil pri tem naravoslovnem pogovoru oprezno proti vratom, a med durmi ga ustavi oster pogled gospoda poročnika.

»Kajne, Nace, fazan je?«

»Ne, ne, gospod poročnik... S o v a z z e l j e m.« ... (Po K. M. B.)

Naši fantje.

Fr. L. piše z laškega bojišča:

Poveljnik 11. armade je bil izdal dne 25. julija sledeče armadno povelje, ki posebno označuje junaštvo naših fantov v 3. zboru: »Izredno hrabro zadržanje čet 12. inf. brigade v bojih dne 24. julija, njih vodstvo in izvrstno sodelovanje artiljerije

tvorijo nov list slave v zgodovini železnega 3. zbora.

Z občudovanjem se klanjam tem junakom, ki so tekom nekaj ur popolnoma odbili — kakor vselej — štiri težke in zelo silovite sovražne napade. To povelje naj se takoj razglasi v najsprednejše vrste.«

V imenovanih bojih sta bila največ udeležena naš 17. pešpolk in 7. lovski bataljon.

Noč od 5. na 6. avgusta je prinesla zopet nov lovorov venec za slovenske fante. Pri zadnji ofenzivi na asijski planoti so se bili Lahi pririli v nekem našem odseku skoraj do naših jarkov. Izmučeni vojaki nekega pešpolka, ki je tedaj hrabro branil odsek na gori Zebio, so pač ubranili lastne strelske jarke, a v najbližji navzočnosti so se Lahi zakopali. Na to mesto so prišli pozneje Spodnještajerci celjskega pešpolka. Ker se z Lahy ne znajo pogovarjati z jezikom, jim je njihova navzočnost močno presedala. Poizkusili so v imenovani noči pogovoriti se z njimi z orožjem. Brez kake topniške ali druge priprave jo udarijo fantje zelene Štajerske ob času duhov na laške zakope, nakrešejo tam z bodali in ročnimi granatami Laha do dobra, razrušijo laške zakope, kritja in žične ovire, vzamejo mimogrede še dva laška častnika in 76 mož kot ujetnike in odnesejo za spomin še pet laških strojnih pušk s seboj. Lahy so imeli veliko število težko ranjenih; mnogo teh je odnesla naša saniteta. Tudi izgube na ubitih so bile precejšnje. Nasprotno pa na naši strani par ubitih in neznačno število ranjenih. O tem junaškem činu je poročalo že naše uradno poročilo z dne 6. avgusta. Laha je ta dogodek tako pretresel, da je v strahu, da bo od naše strani povzet zopet kak prodiralni poskus, naperil takoj na dolgi črti zapiralni ogenj, ki je trajal do ranega jutra in imel ta uspeh, da je bilo nekaterim našim prikrajšano nočno spanje. Potem je zopet nastopil mir. Pri zadnji ofenzivi se je Lah najbrž prepričal, da so žrtve zaman, zato imamo na naši planoti razen posameznih strelcev mir. Planoto straži v glavnem slovensko-hrvaška kri in te se Lah boji. — Čudni so pa ti laški kraji! Ko smo se ob koncu zime odpeljali z Doberdoba, kjer smo imeli že pomlad, a nobene zime, smo prišli semkaj ob meji v — zimo. Z veselim srcem smo prodirali v laško zemljo, s prijetno nado, da se bomo gredli tam pod citronami in oranžami, a našli smo tu sneg — zimo. Le nekaj streljajev smo se vrnili nazaj, na višje hribe in imamo tu jesen — hladne dneve in mrzle noči. Spomladi in poletja tu ni. Pre-spali ga vendar nismo.

V drugem pismu piše isti Fr. L.:

Zopet nekaj iz življenja pri nas. — Splošni vojni položaj nam je — vsaj začasno — zavrnil nadaljnji pohod na beneško ravnino. Mesto Bassano, kamor približno je bil naš cilj, je bilo oddaljeno od naše črte toliko, da bi ga bili mogli od Asiaga že obdelovati z daleč nosečimi topovi. Veseli smo že bili tega trenutka, ko se nam kje z Monte di val bella ali Cima. Ecker razgrne pred očmi neskončna beneško-lombardska ravnina z Adrijo in njeno kraljico — Benetkami — našim ciljem. Z enim krepkim sunkom bi bilo to doseženo. Žalibože nam je prišel ukaz, da se v noči od

24. na 25. junija, ravno ob 50letnici naše zmage pri Kustoci, prepusti Lahom dose-danja črta in se umaknemo na višave za mestom Asiago. Nevidno in neovirano smo odšli. Nekaj spretnih zadnjih straž v zakopih je vodilo Lahe za nos, tako, da so ti še naslednje dopoldne obdelovali zapuščene jarke. Lahy so bili presenečeni. Presenečenje jih je pa oslepilo. Mislili so, da bodo naše čete bežale nazaj tako hitro, kakor preje oni, zato so nam že naslednjo noč sledili in kmalu tudi napadli, a bili zavrtnjeni s krvavimi glavami. Da se da Lahy čutiti, da mi storimo le to, kar naše višje vojno vodstvo za ugodno spozna, se je izvršilo od naše strani marsikako protipodjetje, kakor n. pr. ono poročnika Kaiserja od 26. dom. pp., ki je s 6 možmi iste-ga polka udrl v laške zakope, ujel 4 čast-nike in 266 mož. 27. junija so hoteli Lahy na vsak način izsiliti prehod pri dom. bri-gadi, v kateri je uvrščen tudi hrabri spodještaj. polk št. 26. Poizkus so drago plačali. Poleg primerne števila ubitih in ranjenih, so pustili še 16 častnikov in 508 mož na ujetnikih. Spoznali so, da so Spodnještajerci trši od skal. Kar se jim ni posrečilo ob zapori soteske Assa, so po-skušali doseči drugod. Kakor po navadi, so udarili najprej s topništvom. Privlekli so zopet precejšnje število ladijskih to-pov in od 30. junija do 3. julija silovito ob-streljevali naše postojanke. Po mogočni pripravi topništva dne 6. julija so napadli s pehofo naše postojanke na Casara Ze-bio in dalje na levo. Napad je bil odbit. Ta dan so Lahy besneli, kakor še nikoli na tej fronti. Ponesrečeni napad so ponovili po siloviti topniški pripravi naslednji dan. Zlasti so se vrgli na postojanke češkega pešpolka iz Piseka in dela hebskega polka. Vnel se je strahovit boj moža proti možu na nož. Lahy so vrgli v boj svoje elitne čete, a hrabri Pisečani so vstali iz jarkov in odbijali cel dan z golimi bodali besne laške navale. Ko je zatonilo solnce, je boj prenehal. Pred našimi jarki pa je nastalo pravo polje mrličev. Laške izgube so bile ogromne. Žalibože je tudi marsikak naš junak plačal z življenjem slavo dneva, a v primeri s sovražnimi so naše izgube na ubitih majhne. Razume se, da je obrambna črta ostala v naši posesti. — Drugi dan si je Lah celil rane. Le nekaj lagljih napa-dov si je dovolil severovzhodno od nas. Morda je hotel le dognati naše moči in od-delke, ki stoje pred njim. 9. julija se mu je pa zopet zahotelo naših postojank. Po običajni pripravi topništva so se vrgli laški »alpini« na oddelke naših »Janezov« in Petrovaradinčanov, a prišli so na napačni naslov. »Hrib se omaja in hrast,« a Slo-venci in Hrvatje ne. Napad »alpinov« je bil krvavo odbit. Izguba je za Lahe tem težja, ker boj ni trajal dolgo.

Tako so Lahy obtipali polagoma vso bojno črto graškega zbora. Nekaj tisoč življenj so dali za to rekoognosciranje, ki jim ni prineslo nobenega uspeha in še manj slave. Pač pa se je mogla laška pehota prepričati, da je naša črta tu nepredorna. — Sedaj, ko to pišem, ni na fronti kaj posebnega. Radovedni čakamo, kje bo Cadorna poskusil srečo. — Poleg veselih ur, ki so nam jih prinesli laški porazi v zadnjem času, nam kali spomin marsikaka grenka kupa. Izdihnil je marsikdo, ki je bil v vojni daleč poznan in priljubljen. Ta-

ko je doletela dne 2. junija ob napadu na Monte Zomo nesrečna usoda stotnika kranjskega lovskega bataljona viteza Tonklija. Cel vojni čas je bil kot stotnijski poveljnik pri svojem bataljonu, katerega ugled povečati je imel vedno pred očmi. Mnogo težkih bojev v Galiciji in ob Soči je imel za seboj in usodi je zapadel tam, kjer je bilo najmanj pričakovati. V službi goreči stotnik je prodiral na čelu svoje stotnije, a padel je zadet od krogle izdajalskega sovražnika. Slave, ki jo je dosegel ta dan njegov bataljon, ni bil več deležen. Ta dan kljub velikemu uspehu lovski bataljon ni imel skoro nikakih izgub in ravno tu je moral skleniti hrabri in spretni stotnik Tonkli! Žalost med moštvom je bila velika in lovci so obljubili neizprosno osveto, kar so deloma že izvršili. Junaku slaven spomin! — Dne 29. junija je po čudnem naključju doletela enaka usoda nad vse priljubljenega in hrabrega poveljnika 3. bataljona 26. spodnještaj. dom. polka, stotnika Ivana Kisvarday (rodom Dalmatina). Kot stotnijski poveljnik je bil v prvih bojih v Galiciji ranjen na nogi. A za službo pregorečega moža ni držalo dolgo zadaj; kmalu je bil zopet pri polku kot bataljonski poveljnik. Njegov bataljon je bil vedno tam, kjer je bilo treba najodločnejšega vodnika. Tako v Karpatih (kjer je bil »župan z Jackove gore« vsesplošno znan), ob Dnjestru, kjer je zavzel levo krilo ruskega obmošča pri Czernelici (Kuniszowce), na Doberdobu, kjer je branil najnevarnejše odseke. Tudi ob predoru laške fronte je igral odločilno vlogo, tako n. pr. pri zavzetju Monte Kempel itd. Bil je vedno na čelu bataljona, zato ni čudno, da je imel bataljon vedno tako lepe uspehe. Za odlično sodelovanje v zadnji ofenzivi je bil predlagan za Leopoldov red, ki ga pa ni učakal. Že preje je, poleg drugega imel red železne krone III. vrste z vojno dekoracijo. Padel je zadet od šrapnela. Truplo se je preneslo v Trident, kjer je bilo položeno k večnemu počitku. Njegova smrt je njegove junake silovito pobila, a prisegli so, da ga krvavo osvetijo. Od Spodnještajercev moramo zanesljivo pričakovati, da bo izdajalca-Laha drago stalo. — Vzornemu poveljniku večna slava!

Sedem mesecev med Rusi.

(Resnična povest izza ruske invazije v Galiciji. — Piše Vid Ambrožič.)

(Dalje.)

II.

Doživljaji v Rymanowu.

V dobri pol uri prideta naš Jože in njegova dobra gospodinja v mesto Rymanow. Mesto je srednje veliko in še dosti čedno. Ima nekaj lepih vil in večjih javnih poslopij. Leži blizu proge med mesti Krosno in Sanok. Sledovi vojske so se dobro poznali; mnogo hiš podrtih, požganih in opustošenih.

Z ženo sta se napotila naravnost v tamonjno bolnišnico. Usmiljenka jima odpre vrata in ju vpraša, kaj želita. Žena pove, da ima seboj mladega fanta, ki ga boli noga, in prosi, da bi ga sprejeli v bolnišnico. A sestra ji odgovori, da ji ni mogoče, da je že vse prenapolnjeno z ranjenci in bolniki. Nato jima pred nosom zapre vrata. Žena

je bila vsa obupana, toda Jože jo je potolažil in ji rekel, da naj gre domov, da si bo že sam pomagal. Ženica odide, on pa gre še enkrat sam prosit. Pa tudi zdaj je bilo zastoj.

Nevoljen in jezen na ves svet že hoče iti proč, kar zagleda po stopnjicah prihajati nekega drugega človeka, ki se mu je na prvi pogled poznalo, da je revež močno bolan. Opiraje se na zid je lezel počasi po stopnjicah in na glas stokal in zdihoval. Oblečen je bil precej podobno kot on, le ko je ugledal njegove sive vojaške hlače, se mu je zazdelo, da je mogoče tudi vojak, ki je zaostal. Stopi k njemu in ga vpraša, kdo je in kaj mu je. Mož, ki je bil že precej prileten, mu odgovori nemško, da je zaostal in da je na smrt bolan. Ko je videl, da je tu bolnišnica, je prilezel sem, češ, morda se ga tu usmilijo. — Žalosten mu pove Jože, kako so njega ravnokar odgnali. Vendar, pravi, bom poskusil še enkrat. Potrka. Vrata se odpro in sedaj se prikaže mesto usmiljenke v vratih sam doktor, ali kaj je bil, in osorno vpraša, kaj želi. Jože mu pove, da ga boli noga in prosi, da ga sprejmejo. Spodaj na stopnjicah da je še en njegov tovariš, ki je težko bolan in gotovo ne bo dolgo živel. Mož, zagledavši zdravnika in odprte duri, se priplazi do vrat in hoče notri. Toda, človek se zgraža, če to pomisli! Zdravnik se zadere nad njim, da ni prostora in ga neusmiljeno pahne od vrat, da se je ubožec, od boleznih ves oslabel, sesedel na tla in obležal na trdem tlaku. Nato jima je pred nosom zaprl vrata in izginil.

Kaj naj počne zdaj? Kako naj pomaga revežu, ko je sam potreben pomoči? Dal mu je nekaj jedil, ki mu jih je bila žena dala seboj. Zahvalil ga je, a jesti ni mogel. Videl je, da ne bo nič z njim in ker mu ni mogel nič pomagati, je ostavil trdosrčne ljudi in ubožega moža in šel v mesto, da kje drugje dobi strehe. Kaj se je z ubožcem potem zgodilo, še danes ne ve.

V mestu je bilo polno življenja. Vse križem so se drvili ljudje sem ter tja. Vojakov, posebnó kozakov, je kar mrgolelo. Ropali so po zapuščenih trgovinah, razbijali vrata, ki so bila še cela, da je izgledalo mesto, kot bi bilo padlo v roke razbojnikom. Tudi meščani so se polakórnili in ropali posebno zapuščene prodajalne.

Počasi prišepa naš Jože do velike, nekdanje krasne prodajalne. A kakšna je bila sedaj? Vrata udrta, stekla pobita, notri vse razmetano in prevrnjeno. Ker bi tudi on rad dobil kaj za v usta, vsaj kako cigareto, gre notri. Kakih šest kozakov je bilo notri. Razmetali so razne neužitne reči in jezno preklinjali. Menda že ni bilo ničesar, kar bi bilo njim po volji.

Tudi Jože začne stikati okrog. Toda nikjer ni bilo nič zanj razen sladkorja, svinčnikov, notesov in take ropotije. Teh si je nabasal po žepih, se najedel sladkorja, ki ga je bilo še cele kose, ravnotako kave in najraznovrstnejših reči. En stolp sladkorja si zadene na ramo, v mnenju, da mu ga morda kdo odkupi, da si potem kupi kaj za v usta, ker samega sladkorja se človek ne naje. Lačen je bil pa še prav pošteno.

Ko takó šepa po ulici, ga sreča neki žid v dolgem, oguljenem kaftanu, z dolgimi kodri za ušesi ter ogovori Jožeta v tistem čudnem judovskem žargonu, ki ga

človek komaj spozna za nemščino, kam da gre s sladkorjem in kdo je. Jože, dobro vedoč, da Judje drže z nami, mu pove, da je zaostal avstrijski vojak in da je dobil sladkor na trgu v razbiti prodajalni, kjer kozaki plenijo. Jud mu da nekaj drobiža in ga povabi, naj gre z njim. V njegovi hiši da je dosti prostora, kjer bo lahko stanoval, dokler bo hotel. Da bi ga izdal, se mu ni treba bati, ker on kakor vsi Judje drže z Avstriji in trdno upajo, da se še povrnejo naši nazaj in Ruse zapode čez mejo.

Kmalu sta bila doma. Stanovanje je bilo, kot je pri Judih navada, bolj nesnažno kot ne, pa to našega junaka ni dosti brigalo. Vsedel se je na klop v kotu in gledal, kaj bo. Mož najprvo odloži sladkor, nato pa razloži ženi, ki se je ukvarjala s svojimi petimi otroci, kakega gosta da je privedel seboj. Žena je bila videti zadovoljna ter mu je namignila, da se mu ni treba nič bati.

V tem se je naredil mrak. Jožetu je že zelo krulilo po trebuhu, vendar prositi si ni upal, temveč potrpežljivo je čakal, če se njegova nova gospodinja sama spomni, česa mu manjka. Čakal je zastoj. Zgodilo se je pa nekaj drugega, kar je vzbudilo v Jožetu tako pozornost, da je za nekaj časa celo na glad popolnoma pozabil. Jud prinese sedem sveč, dve veliki in pet malih, jih postavi na mizo in prižge. Nato obleče neko veliko haljo, naveže na glavo neko čudno, škatlji podobno stvar, ovije si roko z nekim vozalastim jermenom, vzame veliko, staro, oguljeno knjigo ter začne brati iz nje čudno zatezajoč in klanjajoč se. Jože je mislil, da je dedec znorel; šele pozneje, ko je mnogo občeval z Judi, je izvedel, kaj vsi ti obredi pomenijo. To je judovska molitev in sveče, po številu toliko, kot je družinskih udov, pomenijo, da se vsi udeležijo molitve, čeravno drugi ne molijo z njim vred. Knjiga je sveto pismo starega zakona, Judu najsvetejša knjiga.

Molitve je trajala silno dolgo. Ko je mož končal, se prikaže žena z velikim, naši pogači podobnim kruhom, ter ga postavi na mizo. Nato prinese še mesa in nekaj drugih jedi. Ko so si vsi od največjega do najmanjšega otroka umili roke, se vsedejo za mizo in začno jesti. Naš Jože je že nestrpno čakal, da ga povabijo, toda nič ni bilo. Ko so izpraznili posode, se obrne Jud k Jožetu, mu prinese košček kruha, mu odkaze njegovo sobico v prvem nadstropju, vošči lahko noč in gre. Jožetu je sicer še močno krulilo po trebuhu, vendar utrujen je kmalu sladko zaspal. — Bil je, kot je Jože pozneje izvedel, tisti dan petek večer in začetek sobote, Judom svetega dneva. (Dalje.)

Pismo.

Prejeli smo sledeče vrstice od češkega vojaka, naročnika našega lista:

Slovinskemu lidu! Poznal jsem tu dobro a milou povahu slovinskeho lidu, kdyež jsem byl: v Ravne, Velike Žablje, Ivanja Dolina, Hruševje a. t. d., a nikdy toho ne zapomnem! Pošilam pozdrav bratrsky všem znamym, hlavně vdp. Ignaci Lebanovi, župniku v Batuje-Selu, akademiku Vrtovcu (Vel. Žablje) a. t. d. a pozdrav všem slovinskym Orlúm a vojínúm. — Petr Šrámek.

Drobiž.

Kralj — junak, Macedonski kralj Alexander Veliki je prodril do Indije in preagal kralja Pora. Moral pa se je vrniti nazaj skozi strašno severnoarabsko puščavo. Solnce je silovito pripekalo. Vseokrog le drugega kot sam pesek, nobenega drevesa, nobenega grmiča, nobenega studena. Vojaki so omagovali vsled neznošne tope, mnogi so se zgrudili mrtvi na tla. Kralj sam je prenašal z vojniki vred vse nadloge.

Kar pride vojak. Našel je majhno lužo vode, zajel jo v svojo čelado ter jo prinesel kralju. Ta jo hoče nesti k ustom, a nenadoma obstane, rekoč: »Ali je vode dovolj za vse moje ljudi?« — »Ne, kralj,« odgovori vojak, »to je edino, kar sem našel!«

»Potem je tudi jaz ne pijem,« pravi Aleksander in zlije vodo po tleh.

Kmalu je izvedela cela armada, kaj storil njihov kralj. Na novo se je vrnil k njakom pogum, odločne volje so korakali dalje in kmalu so srečno prišli iz puščave. Vojska je bila rešena.

Za marsikoga.

»Jaz verujem samo to, kar vidim,« se bahal brezverec; »Boga in duše še niti nisem videl, torej jih ni.«

»Zares modro govoriš,« mu reče prijatelj; »jaz n. pr. tvoje pameti še nikdar nisem videl. Kaj sledi iz tega?« — Na to prašanje mu baje brezverec ni odgovoril.

Priporočamo:

Spolna nevarnost.

Ta spis dr. Derganca, ki ga je prinašal naš list, je izšel pod istim naslovom v zaščitniški Katoliški Bukvarne v Ljubljani v obliki male brošure (cena 10 vin.). Neizmerne važnosti je, da se vsak pouči o tem usodnem vprašanju in spozna, kako nevarno je za posameznika, za družino in za cele rodove. Več, kakor podoben in kroglo jih pade pred tem sovražnikom. Ni zadnji vzrok, da jih toliko nevarno propade, ravno to, ker o stvari niso poučeni. Knjižico je spisal znan zdravnik-veščak prav iz tega namena, da pouči tem vprašanju vse, ki so dobre volje in jih obvaruje te strašne kuže. Našim možem fantom v vojni službi knjižico najtopleje priporočamo.

Reja domačih zajcev.

Postavil stotnik-avditor dr. Štefan Voszka. Cena 80 vin. Založila Katoliška Bukvarna v Ljubljani.)

Dandanes, ko postaja pomanjkanje hrane vedno občutnejše, marsikdo gleda z nekako skrbjo v prihodnost. Res, da meso ni edino med človeškimi živili, ač pa smo tej hrani tako močno privajeni, da bi se ji prav težko popolnoma odpovedali, naj bi imeli še toliko nadomestila za to. Tu nas je opozoril vojaški strokovnjak, stotnik-avditor dr. Štefan Voszka z zanimivim spisom na neko nadomestilo za naslednje navadno goveje meso — namreč na meso domačih zajcev. Pri nas ta reja do-

sllej ni bila ravno neznana, a manjkalo nam je navodila o pravilnem negovanju teh živali in o posebnosti raznih pasem.

Knjižica popisuje najprej splošno domačega zajca in različne njegove pasme, dalje hleve in kletke, v kakršnih naj se žival goji, o krmilih, plemenitvi in negovanju, o raznih boleznih in zajcem škodljivih živalih, kako se zajec pripravi okusno za jed itd. Obenem nas popelje v uzorni zavod za rejo kuncev, ki ga je postavilo c. in kr. armadno poveljstvo leta 1915. v Ljubljani pod Rožnikom blizu meščanskega strelišča in katerega voditelj je pisatelj tega dela. Zavod ima namen gojiti posebno domače zajce onih pasem, ki so se zlasti dobro obnesle in jih oddaja manjšim takim zavodom, pa tudi posameznikom za rejo ali za klanje. Tako namerava ta zavod pospeševati rejo zajcev in ublažiti pomanjkanje mesa. Izvrstno ovrže tudi vse razne zares nespametne predsodke proti zajčjemu mesu. Dodaja tudi več navodil za pripravljanje navadnih in finejših jedi iz zajčjega mesa.

V svojem delu se je oziral pisatelj posebno tudi na naše domače razmere in je spis prikrojil temu primerno. Knjižica je res pisana strokovnjaško, a obenem lahko umljivo. Preveva jo navdušenje in ljubezen do predmeta, s katerim se peča in za katerega mora nehoti navdušiti vsakega, komur je le mogoče v dejanju slediti g. pisatelju na to polje. Poslovenil je knjižico v lepem jeziku adjunkt c. kr. kmetijske družbe kranjske dipl. agr. Alojzij Jamnik in je izšla z dovoljenjem c. in kr. armadnega poveljstva. Čisti dobiček je namenjen za soški invalidni sklad. Vsem, ki se za stvar zanimajo, delo najtopleje priporočamo.

Koledar za september.

1. Petek: Egidij, opat.
2. Sobota: Štefan, kralj.
3. Nedelja: 12. pobink. (Evangelij: O usmiljenem Samarijanu.) Evfemija, dev.
4. Ponedeljek: Rozalija, dev.
5. Torek: Lavrencij Justinijan, škof.
6. Sreda: Hermogen, muč.
7. Četrtek: Bronislava, nuna.
8. Petek: Mali Šmaren.
9. Korbinijan, škof.
10. Nedelja: 13. pobink. (Evang.: Jezus ozdravi deset gobavih.) Nikolaj Tolet., spozn.
11. Ponedeljek: Prot in Hijacint, muč.
12. Torek: Ime Marija.
13. Sreda: Notburga, dev.
14. Četrtek: Povišanje sv. križa.
15. Petek: Nikomed, muč.
16. Sobota: Ljudmila, vd.
17. Nedelja: 14. pobink. (Evang.: O božji previdnosti.) Lambert, šk. muč.
18. Ponedeljek: Jožef Kupert, sp.
19. Torek: Januarij, muč.
20. Sreda: † Kvatre. Evstahij, muč.
21. Četrtek: Matevž, apostol.
22. Petek: † Kvatre. Mavricij in tov., muč.
23. Sobota: † Kvatre. Tekla, dev. muč.
24. Nedelja: 15. pobink. (Evg.: Jezus obudi mladeniča v Najmu.) Marija Devica, rešenica ujetnikov.
25. Ponedeljek: Kleofa, sp.
26. Torek: Ciprijan in Justina, muč.

27. Sreda: Kozma in Damijan, muč.
28. Četrtek: Vaclav, kralj.
29. Petek: Mihael, nadangel.
30. Sobota: Hieronim, cerkv. učenik.

Sv. Mavricij in tovariši, vojaki mučenci.

Ko je peljal rimski cesar Maksimiljan (vladal okrog l. 300 skupno z Dioklecijanom) svojo vojsko v Galijo (sedanje Francosko), se je ustavil v ozemlju Seduncev in ukazal darovati bogovom. Tedaj se je tebejska legija odločila od drugih čet, ker so služili v nji sami kristijani. Cesar jim sporoči, naj pridejo darovat, če si hočejo rešiti življenje. Vojaki odgovore, da jim krščanska vera to prepoveduje. Nato pošlje nad-nje oddelek vojakov ter ukaže umoriti vsakega desetega. Ostali pa so vsi stanovitni, zlasti njihov poveljnik Mavricij jih je osrčeval, naj ne zataje svojega Gospoda. Zato je ukazal cesar naposled pomoriti celo legijo.

Za kratek čas.

Kratkočasna dogodbica se je zgodila pred nekaj časom na nemško-francoskem bojišču v argonskem lesu. Topničarji so si pripravljali varna kritja. Tudi Tone Strela je pridno pomagal. Ko se hoče zbasati z drugimi vred v »stanovanje«, ga porinejo tovariši ven, češ da zavzema dolgost njegovega telesa več prostora, kot bi bilo dovolj. Tone se hočeš, nočeš umakne in si napravi sam svoje lastno »prebivališče«, ki je bilo natanko podobno grobu. Da ga malo podražijo, postavijo tovariši na »grob« tablico z napisom:

Tu počiva
topničar Tone Strela
popoldne od 2. do 4. ure.
Počivaj v miru!

Mlad častnik sosedne baterije pride mimo, zagleda jamo, pokrito z dvema deskama in napis, prezre pa 3. vrsto, ki je bila pisana bolj nerazločno. Sočutno vpraša nekega moža, ki je stal zraven: »Kateri revež pa je pokopan tu notri?« — »Jaz, gospod poročnik!« zaigrmi nenadoma votel glas iz groba, da poročnik prestrašen odskoči. Počasi se dvignejo deske in iz »groba« se dvigne dolga postava topničarja Toneta Strele.

Sumljivo. Žena (možu, ki drži v roki list): »Pokaži tisto pismo! Od neke ženske je, poznam po pisavi. In kako si prebledel, ko si ga čital!« — Mož: »Na, če ga hočeš! Račun je tvoje šivilje!«

Izpremembra. »Ti si se torej poročil z malo Emico, ki se je vedno tako rada smejala in kazala svoje lepe zobe. Ali je še vedno taka?« — »No, smeja se bolj redko, zobe pa še vedno kaže.«

Nemogoče. Tone (sosedu, ki pride z bojišča na dopust): »Ali si kdaj videl svoja dva sinova na bojišču?« — »Kako neki? Starejši je zrakoplovec, a mlajši na podmorskem čolnu.«

Listnica. Pri naznanilu pl. Andrejkove knjige: »Slovenische Kriegs- und Soldatenlieder« v zadnji številki je pomotoma izostala cena. Knjiga stane 3 K.